

skrev i Samarbejde med Aage Roussell — viser den Sans for baade Analysen og Syntesen, der gør hans Studier saa frugtbare.

Med Gardar-Afhandlingen havde Dr. N. afsluttet Rækken af videnskabelige Meddelelser. Hvad der siden da har set Lyset, har haft til Formaal at give den historisk interesserede Almenhed et Indtryk af de indvundne Resultater. Dette gælder saaledes den lille Skildring *Fra Grønlands Middelalder* (Ord och Bild 1930), ligesom Foredraget ved den tysk-nordiske Uge 1931 i Kiel: *Die mittelalterliche Sage Grönlands im Lichte der archäologischen Ausgrabungen* (trykt i Deutschland und der Norden); men det gælder i ganske særlig Grad den Bog, som blev nævnt først i denne Meddelelse, og som giver det klareste mulige Indtryk af Dr. N.s Egen-skaber baade som Forsker og Fremstiller.

I store Rids fortæller Bogen de norrøne Grønlænderes Saga, fra Erik Røde førte den første Skare af Kolonister op til Fjordene i 985 eller 986, indtil vor sikre Viden om Nordbolivet deroppe brat afbrydes ved Hvalsø-Brylluppet i 1408. I Rammen af de historiske Hændelsers Forløb hører vi om de nye Bygders Vækst. Ved fortrinlige Billeder, der nøje svarer til Teksten, lærer vi Gaarde og Fangstpladser, Kirker og Havne at kende. Vi besøger Høvdin-gene paa Brattahlid og Herjolfsnæs, vi gæster Bisperne paa Gardar og den ensomt boende Bonde inde i den øde Dal. Vi hører om Befolkningens Afhængighed af Tilførsler udefra og dens heroiske Kamp for at gøre sig selvhjulpen, om dens Varebytte med Øst-mændene, om Sejlads og Forlis, om dens Trang til selv ved Verdens Ende at hævde Kulturforbindelsen med det rige Vesteuropa, om dens stigende Frygt for Skrælingernes (Eskimoernes) Invasion, om Vesterbygdens og Østerbygdens endelige Udslettelse, og om det næsten uudryddelige Haab hos os Nordboer, at der trods alt skulde findes forsprængte Rester tilbage af den Æt, som havde gennemlevet og gennemkæmpet det hele tunge Drama.

Det er et Stof, som af sig selv vil gribe enhver Læser, og det er behandlet paa en Maade, der gør Bogen til et Mønster paa god, videnskabelig funderet folkelig Fortællekunst. *Vilh. la Cour.*

Det er gaaet Cort Adeler som mange andre store Mænd, at Vurderingen af hans Gerning og Betydning i Tidens Løb er under-gaaet endog store Forandringer. Den første egentlige Biografi af Cort Adeler, udgivet 1740 af Landsdommer P. Mylius, fremstiller ham som en æventyrlig Helteskikkelse. Denne Vurdering var gæl-dende i ca. 100 Aar, indtil Professor F. A. Becker i Danske Sam-linger V, 1869—70, tog kraftig til Orde mod den og endog udtalte

sig nedsættende om Cort Adeler uden dog at føre noget Bevis for sine Paastande. Dette Angreb kaldte Forsvarere frem, hvilket gav Anledning til, at Bibliotekar (senere Overbibliotekar) Chr. Bruun i 1871 udgav: *Curt Sivertsen Adelaer*, hvori han slutter sig til Becker og mener, at Cort Adeler's Betydning i venetiansk Tjeneste var langt overvurderet, at han kun der havde indtaget en beskeden Stilling, og at han ikke havde indlagt sig nogen Fortjeneste som General-Admiral i Danmark. Han blev dog kraftigt imødegaaet af daværende Assistent ved Geheimearkivet F. Krarup og af Arkivsekretær G. L. Grove m. fl., uden at det dog lykkedes disse at udlette det ufordelagtige Billede af Cort Adeler, som Chr. Bruun havde tegnet.

Orlogskaptain P. Holck har nu gennem lange og grundige Studier af dansk Orlogsskibsbygning i det 17. Aarhundrede faaet Øjet op for, at Chr. Bruun i sin Bedømmelse af Cort Adeler som dansk General-Admiral har taget grundig fejl. Dette gav Holck Lyst til at udvide sine Studier over Cort Adeler til ogsaa at omfatte hans Virksomhed i Holland og Venedig. Med stor Flid og Grundighed har han fra fremmede Arkiver samlet mange Oplysninger, som han bringer i sin nye Bog *Cort Adeler* (1934), hvor han samtidig giver en samlet Fremstilling af de Krigsbegivenheder mellem Venedig og Tyrkiet, i hvilke Cort Adeler har deltaget. Paa en rolig og saglig Maade har Forfatteren fremlagt sit Materiale, og hans Konklusioner heraf er klare og overbevisende. Man ser, at Chr. Bruun paa væsentlige Punkter har taget fejl og ikke altid helt udnyttet de Kilder, der allerede den Gang stod til hans Raadighed. Forfatteren viser os Cort Adeler som en fremragende Sømand og Militær, i Besiddelse af Dygtighed og personligt Mod, hvilket jo ogsaa giver Forklaringen paa, at han kunde opnaa en saa stor Stilling i Venedig og ved sin Afgang en Pension, som vist aldrig er givet en Udlænding. Hermed falder ogsaa Indvendingerne mod hans Ansættelse i en ledende Stilling i den danske Søetat til Jorden. Vi ser, at Cort Adeler i den korte Tid, han virkede herhjemme, trods Modstand fra Admiralitetet, har gennemført væsentlige Forandringer i Skibstyperne og skabt den Flaade, der satte Niels Juel i Stand til at vinde sine Sejre i den skaanske Krig.

Ved sit store Arbejde er det lykkedes Forfatteren at rehabilitere Cort Adeler og atter give ham den Plads, han fortjener som en af den dansk-norske Søetats store Mænd.

Th. Topsøe-Jensen.

Den lange Række af lærde Undersøgelser over Sveriges Historie i Senmiddelalderen (jfr. S. 167—71) er i 1935 forøget med endnu